



národní
úložiště
šedé
literatury

Od smrti bratraců Veverkových uplynulo 170 let. Originál ruchadla je k vidění v Národním zemědělském muzeu

Taussiková, Jitka
2019

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-537915>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 19.07.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz.

Tisková zpráva

11. února 2019

Od smrti bratraců Veverkových uplynulo 170 let. Originál ruchadla je k vidění v Národním zemědělském muzeu

Ve dnech 12. a 23. února uběhne 170 let od úmrtí bratraců Veverkových – vynálezců ruchadla. Jména Václav Veverka (1790–1849) a František Veverka (1799–1849) zná v Česku každý školák, málokdo však ví, že za příběhem ruchadla stojí složité a přelomové období historie českého zemědělství. Originál ruchadla je od dubna 2018 k vidění v Národním zemědělském muzeu v expozici Zemědělství.

Za vznikem ruchadla stojí nelehké životní osudy jeho autorů, stejně jako se v něm odráží složitá a přelomová doba života na českém venkově v první polovině 19. století. Doby, kdy u nás během 30 let stoupl počet obyvatel ze čtyř milionů na pět a bylo potřeba je uživit. Byla to doba po reformách Marie Terezie a před zrušením panské roboty. Začínaly se pěstovat nové plodiny, včetně do té doby málo využívaných brambor, a každá půda a každý typ plodin vyžadovaly jiný způsob orby. Jak si ulehčit dřinu a práci s těžkým oradlem na rozsáhlých pozemcích vrtalo hlavou i Františku Veverkovi z obce Rybitví na Pardubicku. K práci na inovaci dosavadního pluhu přizval svého bratrance a souseda Václava Veverku, místního kováře. Po mnoha nezdarech a zkouškách na pozemku za kovárnu se jim podařilo zkonstruovat tzv. ruchadlo – orební nástroj, který nejenže usnadňoval regulaci hloubky orby, ale půdu také převracel a rozrušoval. *„Vzácné ruchadlo, které máme v naší sbírce, bylo představeno na Jubilejní výstavě v roce 1891 a jedná se o jeden z nejvzácnějších sbírkových předmětů muzea,“* říká náměstek generálního ředitele Antonín Šimčík.

Na svém vynálezu bratraci bohužel nezbohatli, třebaže se ruchadlo rozšířilo po kraji a dokonce i za hranice Čech. Už během jejich života si vynález ruchadla přisvojil úředník choltického panství Jan Kainz, který ho dokonce vystavoval roku 1832 na hospodářské výstavě jako svůj vynález pod názvem „Kainzpflug“. Skuteční vynálezci se o tom dočetli až v „Kalendáři c. k. vlastenecké hospodářské společnosti pro Království české“. Přes protesty lidí, kterým taková podlost nebyla lhostejná, vyšetřování a četné průkazné svědecké výpovědi, nedočkali se bratraci Veverkové do konce života oficiálního uznání autorství vynálezu, ani odměny, která jim náležela. Také tovární výroba v polovině 19. století vycházela

z konstrukčních prvků rouchadla, „moderní“ oradla pak již byla symbiózou výhod několika různých konstrukcí pluhu.

Ani závěr života však Veverkovým nepřipravil mnoho radosti. Movitější František i o něco chudší Václav postupně přišli o své statky a polnosti, stěhovali se do pronájmu a v závěru života oběma vyhořela chalupa. Zemřeli nedlouho po sobě v únoru 1849. Satisfakce přišla až 30 let po jejich smrti, kdy byly dořešeny soudní spory o autorství vynálezu a českými vlastenci pak bylo vybudováno sousolí Františka a Václava Veverkových v Pardubicích, na jehož slavnostní odhalení se sjelo přes třicet tisíc lidí.

Národní zemědělské muzeum je státní příspěvková organizace zřizovaná Ministerstvem zemědělství. Zabývá se zejména tematikou zemědělství, lesnictví, myslivosti, rybářství, zahradnictví, potravinářství, zpracování zemědělských produktů, vývoje venkova a kulturní krajiny. Národní zemědělské muzeum má kromě hlavní výstavní budovy v Praze také další čtyři pobočky – Čáslav, zámek Kačina, zámek Ohrada, Valtice. Jednotlivé pobočky jsou zaměřeny tak, aby svou vědecko-výzkumnou, akviziční a prezentační činností komplexně pokrývaly zemědělství a jeho příslušné obory v celé šíři. Muzeum nabízí řadu lektorských programů a každoročně pořádá několik desítek tematických akcí pro veřejnost.

Více na www.nzm.cz.

Jitka Taussiková
tisková mluvčí
Národní zemědělské muzeum
Tel.: 604 867 970
tiskove@nzm.cz